

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

56. An quis venando, vel piscando in locis pecunia alteri locatis, ve lin quibus prohibitum est venari, vel piscari, teneatur ad restitutionem? Et quid, si venatio sit in loco circumsepto & clauso? ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76432](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76432)

tilium. Quia ratione status sacri est ipsis prohibita Clericis in c. 1. & 2. de Cler. venatore, & in Trid. sess. 24. c. 12. de reformat. & religiosis in Clement. 1. de statu Monachorum. §. Porro: est autem religiosis prohibita qualiscumque venatio; adhuc ea, quæ non est clamorosa, & quæ non est cum strepitu: imò eis etiam videtur prohibitum interesse tali venationi, quamvis id negent communiter Doctores, Clericis verò tantum est prohibita venatio clamorosa cum magno strepitu canum, & armorum, quæ fit per modum consuetudinis; unde quæ non est dicto modo clamorosa, non est ipsis prohibita, nec ea, quæ est dicto modo clamorosa, si non fiat per modum consuetudinis. Venatio autem Clericis, & religiosis prohibita, est peccatum sacrilegij contra observantiam sacram, seu Duliam, vt potè prohibita intuitu status sacri eorum: non contra virtutem religionis, eadem ratione, & proportionè, qua tractat de Incarnatione disputat. 10. difficultat. 8. diximus, irreverentiam eis factam non esse contra Religionem, sed tantum contra Duliam sacram virtutem minorem Religionem, sed non erit peccatum mortale, vt aduertunt Salonius 2. 2. q. 64. art. 1. Valentia p. 1. 1. & Lessius c. 5. dub. 9. quia dicta venatio præcisè, ratione status sacri prohibita, secluso quocumque alio, non videtur grauius dissona rationi. Hæc Pater Hurtadus, vir inter Theologos Inlytæ Societatis Iesu, & nostri aui doctissimus, quem cum magno cordis dolore intelligo, dum hæc scribo, eum obiisse; & quidem republica literaria magnum virum amisit, & ego amicum mihi valde addictissimum.

RESOL. LVI.

An quis venando, vel piscando in locis pecunia alteri locatis, vel in quibus prohibitum est venari, vel piscari teneatur ad restitutionem?

Et quid, si venatio sit in loco circumsepto, & clauso?

Et ita venantes an peccent mortaliter, vel tantum venialiter? Ex p. 9. tr. 9. & Misc. 4. Res. 59.

§. 1. CASUS est practicabilis, & ad illum affirmatiuè respondet Bonacina de res. q. 3. punct. 7. num. 22. quia venando peccat contra iustitiam, & facit contra ius illius cui reseruatæ est venatio, sed qui peccat contra iustitiam tenetur ad restitutionem damni quod patitur is, ad quem ius venandi pertinet non quidem habita ratione valoris animalium, sed habita ratione damni, vel lucri cessantis, &c. & ad rationem Vasquez respondetur, Venatorem, seu Piscatorem non teneri ad restitutionem eò quod præcisè rem communem accipiat, sed violat ius, quod alter habet à Communitate ad capiendas res communes: alioquin sequeretur, capientes res Communitatis, aut Piscantem cum magno Communitatis detrimento, aut facientem magnam lignorum stragem in sylua communi, non teneri ad restitutionem, quod est falsum.

2. Sed contra Bonacinam meritò insurgit Ioseph de Ianuario in Resolutionib. moralibus. part. 1. res. 67. per totam, defendens opinionem negatiuam Vasquez, & Lessij, qui tamen limitat hanc sententiam ad casum in quo faciat magnam deuastationem ferarum, quia tunc (inquiunt) lædit ius alterius, cum tollat materiam venationis, aut piscationis, quam dominus illius loci poterat exercere. Deinde, quia illa deuastatione, aut crebra venatione factum est vt locus ille parui æstimeretur, & minus fructuosus reddatur: ergo damnum illatum est. Molina verò probat, quia ex tali venatione damnum, & lucrum cessans domino subsequitur, si plura animalia per ipsum, vel per suos forent capienda, nisi ea ab alio iniuste essent capta. Cum verò tot remanent, vt

Tom. VIII.

non esset plura capturus, quam capiat, nulla est restitutio iniungenda, quia tunc venatio solum in iniuriam, non verò in damnum cessat; pro iniuria verò præcisè à damno, non debetur restitutio, sed pœna.

3. Sed mihi placet opinio docti Patris Dicastilli de iust. lib. 2. tr. 2. disp. 9. dub. 10. n. 308. qui putat huiusmodi damnum non esse contra ius domini, & multo minus contra ius locatoris syluæ, aut loci illius, atque adeo neque contra iustitiam. Consequenter ad nullam restitutionem huius damni, etiam magni, teneri ante sententiam iudicis, quia dominus fundi non habet ius ad rem circa animalia illa, quæ iure gentium sunt communia, & nulli per legem appropriata; vt concedunt Auctores oppositæ sententiæ: ergo qui ea capis, non capit alicui; quandiu illa animalia manent in eo statu. Lex autem, titulus quem habet dominus, solum dat illi ius ad licitè, & impudè capiendum animalia toto illo ambitu, aut nemore, & ad prohibendum, & mulctandum pœna aliqua eos, qui ingrediuntur venatum, & hoc tantum ius, est quod conductor emit, aut conducit à domino illius loci. Qui autem ibi venatur, non impedit hoc ius venandi, quia quoad hoc liberum dominium relinquit, sed impedit consecutionem, & facit iacturam huius animalis, ad quod non habebat ius dominus fundi, nisi media apprehensione. Ergo sicut qui loco communi prohibito, & etiam in non prohibito capit quod alter capturus erat, nihil tenetur restituere, ita neque iste, sed tantum tenetur post sententiam solvere pœnam. Confirmatur, quia si dominus loci, vel eius conductor ante apprehensionem animalium haberet ius ad illa, & ad illos solos pertineret, non possent alij venatores acquirere dominium illorum solo titulo venationis, quia venatio contra ius alterius, esset acceptio iniusta. Cum ergo venatores illi adquirent dominium animalium per venationem, vt fatentur auctores oppositæ sententiæ: inde colligitur, quòd dominus non habeat ius vllum ad alia animalia, sed tantum ad ea capienda.

4. Non tamen quòd supradicta videntur, secundum aliquos procedere de venante in loco prohibito non circumsepto, nec clauso, quia de eo, qui venatur, aut piscatur in loco circumsepto, & clauso, vniuersaliter docent esse obligatum restituendi animalia in tali loco capta; quia censent esse propria domini talis loci, atque adeo furtum committere, qui ea venatur & consequenter dicendum est esse peccatum mortale in tali loco venari, nisi ex leuitate materiæ excusetur. Sed hoc, Dicastillus loco citato n. 312. putat tantum esse verum, quando sylua, seu locus circumseptus ita parvus est, vt dominus arbitrari suo possit, cum velit capere, & usurpare feras, aut animalia ibi inclusa; quia tunc propria censentur quoad dominium, & possessionem domi talis loci; si tamen animalia existant in magnis stagnis, siue riuis, aut in loco circumsepto, sed ita vasto, vt in eo difficillimè capiuntur, censenda sunt communia, & non propria; atque adeo ea venantes, neque mortaliter peccant, nec ad restitutionem talium animalium tenentur. Quod inde satis confirmatur, quòd animalia, quæ sunt in insula duarum, vel trium leucarum, naturali libertate fruuntur, & sunt primò occupantis: ergo idem dicendum de saltu, vel ipso amplissimo clauso etiam industria humana.

5. Nec obstat aduersus supradicta asserere, quòd ius venandi; aut piscandi, est pretio æstimabile; & de facto emitur. Ergo si aliquis venatur, aut piscatur lædit aliquid pretio æstimabile, & per consequens tenetur ad restitutionem. Respondet Ianuarius *Obi supra*, quòd qui piscatur verbi gratia sine licentia, non piscatur iuridicè, neque ad suum libitum, & ideo non læditur ius piscandi, quia non piscatur tanquam potestatem habens piscandi ad suum libitum; sed piscatur faciendo contra legem prohibentem. Piscari enim tali modo

Q

modo pretio aestimari non potest, & sic piscari tanquam potestatem habentem est pretio aestimabile, non verò piscari subiiciendo se poenis impostis pro tali piscatione. Respondeo igitur ad argumentum in forma, ius piscandi est pretio aestimabile, distinguo, ius piscandi tanquam potestatem habendo liberè, & ad libitum, concedo. Ius piscandi feras, vel pisces retinentes suam libertatem, clam, & occultè, & cum periculo solvendi poenas, nego. Id enim, quod emittitur, non est ius ad animalia; cum dum retinent suam naturalem libertatem, nemo habet ius ad illa, & unusquisque ius habet capiendi à iure gentium; sed emittitur tantum ius liberè, & ad suum libitum in hoc loco piscandi, sine periculo luendi poenas, & cum potestate applicandi sibi poenas piscantium sine licentia, quæ poena debetur post sententiam, & sic negatur consequentia, quia ius conductoris non læditur per piscationem clandestinè factam, cum ius conductoris sit tantum piscari liberè, & sine periculo luendi poenas, ut dixi & poenas piscantium sine licentia sibi applicare, quæ omnia nullo modo læduntur. Hæc Ianuarius, qui postea cum Lessio docet etiam, in supradictis casibus venantes, aut piscantes non peccare mortaliter, sed tantum venialiter.

RESOL. LVIII.

An si corruptor virginis non adhibuerit vim aut dolum, sed insidiosis precibus, vehementibus blanditiis, & persuasionibus, induxerit illam ad consensum, teneatur ad restitutionem?

Et quid, si preces, & c. facta fuissent, à Principe, Domino, Superiore, &c?

Et notatur, quod si puella vi, aut fraude violata foret, postea aequè commodis potita est nuptiis, ita ut nihil detrimenti acceperit, non debet ei quidquam necessario restitui?

Et quid, si stuprator virginis obtineat ab ea remissionem damnorum eadem ratione stupri illatorum, an requiratur, ut etiam à Patre ipsius obtineatur?

Idem dicendum est, si virgo sponte consenserit, tunc nihil restituendum est Parentibus pro violata integritate virginali, & grauata dote vel similibus damnis inde sequentibus: Ex p. 2. tr. 16. & Misc. 2. Ref. 48. alias 50.

§. 1. **A**firmatiuam sententiam docent communiter. Ita Medina in sum. lib. 1. c. 14. Cordub. lib. 1. q. 13. dist. 4. & 7. Caiet. in sum. ver. ref. 5. quia verò. Ang. in Flor. de rest. bon. c. dub. 7. concl. 4. Malder. in 2. 2. tr. 3. c. 4. dub. 4. Salon. in 2. 2. D. Thom. qu. 62. art. 2. Valent. tom. 3. disp. 9. q. 3. punct. 3. Nauarr. c. 16. n. 16. & 17. Tolet. lib. 5. c. 11. Syluius in 2. 2. q. 62. art. 2. queritur 5. concl. 2. Ioan. Valer. in differentiis viri & fori, ver. restitutio differ. 10. n. 1. & alij.

2. Sed mihi contraria sententia videtur etiam probabilis, & illam absolute docet Tanner. in 2. 2. disp. 4. q. 6. dub. 3. n. 134. Turrian. tom. 2. in 2. 2. disp. 30. dub. 2. n. 15. Nauarr. lib. 2. c. 3. n. 444. nam preces, & suasiones potius augent, quam minuunt voluntarium. Nec obstat secundum eum aliter consensuram non fuisse. Fateor, inquit, sed sponte consensit. Multi enim multa non facerent, nisi rogati; & tamen non ob id dicemus, iniuriose ab eis esse illud extortum.

3. Limitanda tamen, ait, hæc sententia, nisi preces essent factæ à persona, cui deberet puella reuerentiam, ut esset eius dominus, vel Princeps; preces enim Principis, vel Superioris inducunt metum. Notandum est etiam, quod si puella vi, aut fraude violata foret, postea æquè commodis potita est nuptiis, ita ut nihil detrimenti acceperit, non debet ei quidquam necessario restitui. Ita ex Nauar. Lessius lib. 2. cap. 10. dub. 2. n. 11. cum Tannero ubi supra, n. 133. & Turriano dub. 3. n. 21.

Fillucio t. 2. tr. 32. c. 8. n. 221. & Villalobos in sum. tom. 2. tr. 11. dub. 30. n. 14. quicquid Rebullius, & alij in contrarium asserant. Sicuti etiam stuprator virginis, si obtineat ab ea remissionem damnorum eadem ratione, ut etiam à patre ipsius obtineatur. Valerius ubi supra differ. 11. n. 1. & 2. cum Tannero loco citato n. 139. Idem dicendum est, si virgo sponte consenserit, nihil restituendum esse parentibus, pro violata integritate virginali, & grauata dote, vel similibus damnis inde consecutis, docet Sotus lib. 4. q. 7. art. 1. ad 2. Tannero ubi supra, n. 130. Fillucio n. 219. contra Valer. loco citato, & Carbonium de rest. q. 16. & alios.

RESOL. LVIII.

An meretrix semper teneatur restituere accipiendo aliquid à filiis familias, qui alienare non possunt?

Idem est de Religiosis.

Et quid est dicendum de aliis feminis impudicis, si accipiant aliquid à filiis familias, & Religiosis, & ab aliis, qui alienare non possunt? Ex p. 11. tract. 2. & Misc. 2. Ref. 65.

§. 1. **C**asus est practicabilis, & aliqua ac sit circa illum loquitur Trullench in Bulla Cruciate lib. 3. cap. 17. numero 9. Verum optimè temperanda esse obseruat Pater Mendo in Bull. disp. 34. c. 19. n. 204. alias multi ferupuli insurgerent, cum filij familias in Curia, in Academiis, aliisque in locis non exiguis sumptus cum feminis impudicis, adhuc occultis faciant, quas ad restitutionem obligant viri docti, & timorati in omnibus casibus. Censio igitur, tunc eas teneat ad restitutionem, eum immodici sumptus sunt à filiis familias: Etenim licet Parentes, (idem dico de Curatoribus respectu minorum) sint inuiti circa filiorum culpas, & lasciuiendi licentiam; attamen si semel peccent iudicantur spontanei circa eos moderatos sumptus cum feminis, & sciunt hoc ipso quod cum eis turpiter agatur, aliquid fore infumendum, circa quod absolute non sunt inuiti. Et discrimen versatur circa hoc inter eos, & Prælatos Religionum: nam illi sunt veri Domini suarum facultatum, & possunt permittere, quod à filiis etiam turpiter operantibus transferatur dominium aliquorum munerum, & quod valde sit dominatio à filiis facta, & conuentio cum feminis, quod nequeunt restituere Prælati; quia minus gerunt dispensatorum duntaxat, non Dominorum, Ceterum Curatores in ordine ad facultates minorum succedunt loco parentem quoad hoc, quare eis permittere valent quod possent Parentes.

2. Et quia his casus potest etiam accidere circa Religiosos: apponam ad hoc etiam verba dicti Patris Mendo ubi supra n. 202. sic asserentis; Teneat autem restituere quæcumque femina impudica, quod accepit à non potente alienare. Et quidem si à Religiosis accipiant, alienum retinent: quippe Religiosus nihil proprium habet, cuius dominium transferre possit, atque adeo opus habet facultate Prælati, ut aliquid donet. Prælati autem facultatem concedere non valet, ut subditus præter aliquid in ordine ad actum turpem consequendum, ut in simili diximus cap. 14. Attamen, si femina sit meretrix publica, & aliquid à Religioso acceperit non excedens mercedem debitam operis corporis, quas locauit, censio posse post actum turpem illud sibi retinere; quia actu completo iusta est solutio, & ad eam valet Prælati licentiam indulgere. Quare meretrix in utroque foro potest petere quod sibi pro actu turpi debetur, eo quod solutio sit iusta, et si ex iniquo actu sequuta. Aliæ autem femine similes actionem non habent ad exigendum, & retinendum quod accipiunt; actioque solum in illis datur ex conuentione partium.